

Groene Cirkel Duurzame Fritesketen

Convenant

**Groene Cirkel
Duurzame Fritesketen**

**Farm Frites
Provincie Zuid-Holland
Stichting Wageningen Research
HAS green academy**

Geldig: 1 november 2025 tot 2 november 2028

Terugblik op zes jaar samenwerking

In de Groene Cirkel Duurzame Fritesketen bundelen Farm Frites, Provincie Zuid-Holland, Stichting Wageningen Research en HAS green academy de krachten in een triple helix samenwerking. Gezamenlijk zetten zij zich sinds 2019 in voor de gezamenlijke droom van de transitie naar een duurzame fritesketen en willen zij samen met de ketenpartners een voorbeeld stellen voor de rest van de sector en de voedselketen.

De afgelopen zes jaren hebben wij intensief samengewerkt en diverse mijlpalen bereikt. Denk aan de ontwikkeling van een planeet positief frietje, een biodivers ingericht bedrijventerrein, de ontwikkeling van een zonneveld, de verkenning van geothermie, de verkenning van een logistieke aanpak, en de eerste stappen naar een regeneratief landbouwprogramma met de boerenmonitor centraal.

Wij hebben elkaars taal en werkwijze leren kennen, wat ons nu helpt om te versnellen in innovatie en uitvoering. Tegelijkertijd staat de wereld om ons heen niet stil, vanuit Europees beleid worden nieuwe eisen gesteld aan toekomstige landbouw (Gemeenschappelijk landbouwbeleid/ Farm to Fork). En wordt de keten gevraagd zich meer te verantwoorden op klimaat en natuurdoelen middels duurzaamheidsrapportages (Greendeal/ Natuurherstelwet).

Europees beleid dat zich ook door vertaalt in Nationaal beleid en doelen op thema's als bodem, water, klimaat, natuur, etc. Doelen die vragen om een integrale en gebiedsgerichte aanpak.

De Droom

De droom is in 2022 voor het tweede convenant vertaald naar 20250. Deze droom is nog steeds actueel en voor dit convenant beperkt aangevuld en verrijkt.

In 2050 bevindt de Zuidwestelijke Delta zich midden in de eeuw van de aardappel. Door een veranderend klimaat is het aardappelseizoen langer geworden en worden er in de delta hoogwaardige kwalitatieve aardappelen geproduceerd. Hiermee voeden we niet alleen de mens, maar ook de bodem en het landschap. De regio is de trotse beheerder van de vruchtbaarste bodem ter wereld. Van over de hele wereld komt men onze boeren en ketenpartners bezoeken om te leren over regeneratieve landbouwpraktijken. De duurzame kennis die hier ontwikkeld is, heeft daardoor wereldwijd impact. Als eerste regio in Europa neemt de biodiversiteit hier toe in plaats van af. Zowel bovengronds als ondergronds krioelt het van het leven. Daardoor is het kunstmatig ingrijpen (bijsturen) met gewasbescherming en kunstmest alleen nog nodig in uitzonderlijke situaties. Groene reststromen uit de regio worden verwerkt tot compost en in combinatie met een effectief rotatiesysteem maakt dit de delta hét voorbeeld van regeneratieve en circulaire landbouw. De kleurrijke gewassen en bloemrijke akkerranden maken de regio een populaire toeristische bestemming. Midden in dit bloeiende landschap staat de fabriek van Farm Frites, met (h)eerlijke frites als product en duurzaamheid als dienstverlening. De partners van de Groene Cirkel Duurzame Fritesketen worden erkend als koplopers in het tot stand brengen van dit duurzame deltalandschap.

Ook in andere ketens wordt gewerkt aan verduurzaming. Samen met andere rotatiepartners werken wij aan een groene revolutie in de gehele rotatie. Elke partner draagt bij aan het gemeenschappelijk beheer en behoud van de vruchtbaarste delta ter wereld.

De ambitie

Zoals de droom is geëvolueerd en verrijkt, heeft ook de ambitie die centraal staat per convenant zich verder ontwikkeld.

- **Convenant 1.0: Een duurzame en vitale fritesketen in een aantrekkelijke omgeving**

1. Wageningen Environmental Research fungeert als de contactpersoon voor Wageningen Research.

- **Convenant 2.0: Een klimaatpositieve keten, regeneratieve en circulaire landbouw en een biodivers en vruchtbare Zuidwestelijke Delta.**
- **Convenant 3.0: Een productief, vitaal en biodivers platteland, regeneratieve landbouw en een duurzaam productieproces in de fritesketen.**

De doelen

Voor het realiseren van de ambities staan de sinds de start van de samenwerking in 2019 de onderstaande doelen centraal.

De komende 3 jaar zal de focus van de samenwerking liggen op het thema regeneratieve landbouw. Aanvullend zal ook op het onderwerp het verduurzamen van het productieproces en logistiek van de fritesketen samengewerkt worden. Bij het verduurzamen van het productieproces en logistiek ligt de nadruk op het opvolgen van lopende activiteiten en het signaleren van nieuwe ontwikkelingen waarbij een samenwerking tussen de partners wenselijk is. In de twee onderwerpen komen de 6 thema's uit eerdere convenanten terug (zie tabel 1). Door te focussen op twee onderwerpen wordt een integrale aanpak van de duurzaamheidsvraagstukken die spelen rondom de twee onderwerpen in de fritesketen bevorderd.

Tabel 1: De twee onderwerpen en daarbij behorende 'oude' thema's.

Regeneratieve landbouw	Verduurzamen productieproces en logistiek
Stimuleren van duurzame energie en de reductie van broeikasgassen	Stimuleren van duurzame energie en de reductie van broeikasgassen
Werken aan een gezonde en adaptieve bodem en een natuurlijk systeem	Sluiten van grondstofkringlopen
Verbeteren van de leefomgeving en versterken van de biodiversiteit	Verduurzamen mobiliteit en logistiek
Verzekeren van voldoende en goed water	Verzekeren van voldoende en goed water

De weg naar het realiseren van een duurzame fritesketen is niet eenduidig, recht of voorspelbaar. Het vereist voorstellingsvermogen, innovatie, wendbaarheid, uitproberen, mislukken, leren en het vasthouden en opschalen van successen. We delen onze activiteiten op de twee onderwerpen daarom op in leerprojecten, doe-projecten en procesactiviteiten. In leerprojecten zoeken we naar nieuwe mogelijkheden en beantwoorden we kennisvragen. Ze geven ons inzicht in welke interventies effectief zijn en welke randvoorwaarden we moeten creëren om ze te laten slagen. In doe-projecten testen we de opgedane inzichten in de praktijk om ze vervolgens te kunnen opschalen en successen breed te implementeren.

- **Regeneratieve landbouw**
Met de Groene Cirkel zetten we in op de ontwikkeling van regeneratieve landbouw dat passend is in een toekomstig landschap waar ecologie en economie in balans zijn. Op deze manier dragen

we bij aan veerkrachtige bedrijven die binnen de mondiale en landelijke milieunormen blijven en een vitale en productieve bodem.

Regeneratieve landbouw is een veelgebruikte term met meerdere definities. In ieder geval is het streven bij regeneratieve landbouw om binnen de grenzen van de lokale en mondiale natuur en milieunormen te blijven. Dit willen we doen we door gezamenlijk bij te dragen aan een regeneratief landbouwprogramma, waarbij we de duurzame prestaties van de boer kunnen monitoren, kennis ontwikkelen, bedrijfscoaching inzetten en prestaties mogelijke kunnen gaan belonen en waarderen vanuit de markt en de overheid. Vanuit de overheid, wetenschap en Farm Frites wordt de Biodiversiteits Monitoring Akkerbouw (BMA) gezien als een veelbelovende landelijke tool die helpt bij het monitoren en belonen van verduurzaming in de landbouw. Deze tool zou tevens toegepast kunnen worden in andere landen waar Farm Frites is. In de samenwerking zal verder gewerkt worden aan de toepassing in de praktijk, het opschalen van de BMA en een beloningsmodel voor de akkerbouw. Hierbij spelen drie niveaus een rol: 1. Binnen het bedrijf zelf 2. Samenwerking met andere partners in de keten 3. Op gebiedsniveau in Zuid-Holland en breder de Zuidwestelijke Delta.

Doen	Leren	Proces
Stimuleren van Farm Frites telers om duurzaamheidsprestaties te verbeteren middels kennisdeling, monitoring en de inzet van Bedrijfscoaches.	Ontwikkelen kennis bij agrariërs, ketenpartners en onderzoekers welke maatregelen gunstig zijn om de BMA- score van akkerbouwers te verbeteren.	Verkennen toepassing van de BMA en beloningssystematiek met afnemers van Farm Frites producten.
Opschalen aanpak naar meer Farm Frites telers de komende jaren.	Ontwikkelen kennis over de toepassing van de BMA en de relatie met het economische bedrijfsmodel en de doelen (water, klimaat, natuur) op gebiedsniveau. Inzicht in vergelijkbare ontwikkeling rondom KPI's in het buitenland.	Verkennen toepassing van de BMA en beloningssystematiek met de overheid, andere erfbetreders en ketenpartijen.

- **Verduurzamen productieproces (inclusief logistiek)**

Vanuit de Groene Cirkel zetten we ook in op de verduurzaming van productieprocessen in de fabriek en de logistieke keten. Denk aan de ontwikkeling van duurzame energie, reductie van watergebruik en broeikasgasemissies en het sluiten van grondstofstromen. De afgelopen jaren zijn er stappen gezet op het gebied van een duurzamere energieproductie door de aanleg van het zonnepark en verduurzaming van de logistiek door FarmTrans. Tegelijkertijd doet zich in dit veld technologische vernieuwingen voor zowel op het gebied van de energietransitie, waterefficiëntie als de ontwikkeling van nieuwe toepassingen van reststromen uit de aardappelketen. Veel van deze ontwikkelingen zijn nog niet bedrijfsgeraad maar kunnen dat wel in de komende jaren worden. In de samenwerking zal naast het voortzetten van al lopende activiteiten tevens gekeken worden naar welke nieuwe technologische ontwikkelingen zich voordoen als ook nieuwe beleidsmatige ontwikkelingen.

Doen	Leren	Proces
Monitoren zonnepark en bedrijventerrein op biodiversiteitswaarde. Energie Reductie programma. Inclusief medewerker betrokkenheid.	Verkenning energiegebruik en mogelijkheden voor nieuwe energiedragers.	Jaarlijkse bijeenkomst voor identificeren nieuwe beleidsontwikkelingen en technologische ontwikkelingen

De Partners

Farm Frites is een familiebedrijf. Als sinds 1971 heeft het bedrijf sterke wortels in de omgeving en een passie voor aardappelen, natuur en mens. Het bedrijf is gebouwd op gedegen plattelandswaarden zoals puurheid, authenticiteit, familie en agrarische kennis en kunde. *Farm Frites* investeert actief in de landbouw doormiddel van het Future Farming Program welke is gebaseerd op drie pijlers: het implementeren van maatregelen in/op het landbouwbedrijf, monitoren van voortgang op verduurzaming op basis van KPI's met behulp van de BMA-systematiek en de beloning voor de telers voor de resultaten.

Hierin zien we als *Farm Frites* het als onze rol om de investeringen te verwaarden in de markt om zo verduurzaming op grote schaal mogelijk te maken op het land, de keten en in de fabriek. Daarnaast zetten we onze realisatiekracht en schaal als multinational in om succesvolle ideeën te implementeren en op te schalen. Dit doen we samen met onze leveranciers en ketenpartners.

Provincie Zuid-Holland speelt een belangrijke rol in de aanpak van veel transitievraagstukken vandaag. In het gebied komen thema's als energietransitie, volhoudbare landbouw en biodiversiteit samen bij concrete locaties, groepen mensen en keuzes.

In de Groene Cirkel Duurzame Fritesketen zien we de potentie en gedrevenheid die we zoeken in katalysator. De telers van *Farm Frites* bestrijken meer dan 10.000 hectare. Door samen te werken in de hele keten, bieden we hen de randvoorwaarden om te investeren in een gezonde bodem, biodiversiteit en waterbeheer.

Ook in de keten draagt het samenwerkingsverband bij aan provinciale doelstellingen. Samen met dochterbedrijf *FarmTrans* en andere ketenpartners wordt gewerkt aan schone en veilige logistiek, wat bijdraagt aan de mobiliteitsopgave van de provincie. Op fabrieksniveau werken we toe naar een energie neutrale fabriek waarin kringlopen zo hoogwaardig mogelijk gesloten worden. Naast energie neutraliteit werken we toe naar een waterpositieve fabriek die bijdraagt aan schoon en voldoende water.

HAS green academy is de kennisinstelling waar iedereen met hart voor het groene domein zich voortdurend kan ontwikkelen om optimaal bij te dragen aan een toekomst met genoeg gezond voedsel in een gezonde leefomgeving. Dit doet de *HAS green academy* door onderwijsprogramma's, onderzoek, samenwerking met het werkveld, het faciliteren van Leven Lang Ontwikkelen en het

versterken van de internationale oriëntatie. De *HAS green academy* ziet waarde in de Groene Cirkels. In samenwerking met gemotiveerde partijen ontwikkelen we dicht op de praktijk nieuwe initiatieven die een duurzame wereld dichterbij brengen. De *HAS green academy* zet daarom graag de kennis en expertise van onze onderzoekers en lectoren in om kennisvragen te beantwoorden. De samenwerking met de volgende generatie ondernemers en onderzoekers staat daarbij centraal. Door samen te werken in stage- en afstudeeropdrachten dragen studenten direct bij aan het ontwikkelen van nieuwe

kennis en praktijken en leiden we een nieuwe generatie op die klaar is om bij te dragen aan duurzame dromen.

Wageningen University and Research is actief op voedselproductie, voeding en leefomgeving en staat midden in de maatschappij. Wij zijn een kennisinstelling die binnen het domein 'gezonde voeding en leefomgeving' niet alleen hoogwaardige kennis ontwikkelt, maar ook helpt deze kennis overal ter wereld toe te passen. Met de Groene Cirkel Duurzame Fritesketen kan Wageningen Research onze maatschappelijke impact vergroten door bij te dragen aan de belangrijkste maatschappelijke missie van onze tijd en onze ambities op het terrein van gezonde voeding, productie en leefomgeving realiseren.

Door casuïstiek te verbinden aan onderzoek brengen we de meest actuele vraagstukken snel tot nieuwe inzichten die we direct kunnen implementeren in de praktijk met de betrokken ketenpartners. Dit sterkt ons in de ambitie om met een multi-sectorale en multi-stakeholder benadering tot de wereldtop te behoren en met haar kennis partijen te verbinden en bij te dragen aan duurzaam ruimtegebruik.

Organisatie

Gezamenlijke uitgangspunten zijn:

- Het vergroten van de netwerkvitaliteit en realisatiekracht van de Groene Cirkel Duurzame Fritesketen met Farm Frites als katalysator.
- Vorming van sociale (transitie)netwerken gerelateerd aan de betrokken ketenpartners en koplopers.
- Opstellen van transitieagenda's binnen de themanetwerken.
- Realiseren van innovatieve projecten die bijdragen aan het realiseren van de visie en themadoelstellingen.
- Ontwikkelen en toepassen van kennis, onderzoek en onderwijs om bij te dragen aan innovatie en transitie naar een duurzame voedselketen.

Samenwerkingsafspraken zijn:

- De convenantpartners zien elkaar als gelijkwaardig, hebben in elk overlegorgaan een even grote stem en respecteren elkaars inbreng.
- De convenantpartners zetten zich naar de stakeholders toe in voor de realisatie van de visie en de themadoelstelling van de Groene Cirkel.
- De convenantpartners begrijpen dat maatschappelijk draagvlak cruciaal is voor het realiseren van de ambities en zetten zich hiervoor in.
- De convenantpartners bepalen gezamenlijk de overlegstructuren, de taken, de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de verschillende gremia binnen de samenwerking en dragen hier actief aan bij.
- De convenantpartners werken op een lerende manier samen en reflecteren regelmatig op voortgang in inhoud en samenwerking.
- De convenantpartners stellen met het convenant het kader vast voor het vervolg (visie, doelen, randvoorwaarden). Na het ondertekenen van het convenant zullen dit kader en de plannen voor het vervolg nader en in detail worden uitgewerkt. Denk hierbij aan organisatie en governance, middelen, communicatie en het uitvoeringsprogramma.
- Met de ondertekening van het convenant wordt ook het startsein gegeven voor de realisatie van activiteiten zoals Groene Cirkel themanetwerken, transitieagenda's en innovatieve projecten die bijdragen aan de visie en themadoelen.
- Het opschalen door kennisdisseminatie naar andere partijen en regio's.

1. Wageningen Environmental Research fungeert als de contactpersoon voor Wageningen Research.

Financiering

Binnen de Groene Cirkel wordt gewerkt met een jaarlijkse begroting ten behoeve van procesgelden. Dit procesgeld is onder andere nodig voor communicatie, teamontwikkeling en het faciliteren van de Groene Cirkel themabijeenkomsten en het onderliggende netwerk. Het procesgeld kan niet gebruikt worden voor subsidie of een bijdrage aan een specifiek project, noch voor het inhuren van menskracht ten behoeve van één individuele organisatie, tenzij hiertoe in gezamenlijkheid is besloten. De financiering van (innovatieve) projecten staat op zichzelf en zal onderdeel zijn van het betreffende projectvoorstel. De convenantpartners proberen gezamenlijk additionele fondsen te verwerven ten behoeve van de realisatie van de Groene Cirkel-ambities en de financiering van de projecten.

Communicatie

De partners willen actief communiceren (ambities, processen, resultaten) vanuit de Groene Cirkels-beweging of de Groene Cirkel Duurzame Fritesketen-entiteit, of vanuit hun eigen identiteit. De partners willen zorgvuldig omgaan met communicatie over elkaar en niet over elkaar communiceren zonder voorafgaande toestemming van de betreffende partij. De communicatie vanuit de Groene Cirkels-entiteit zal geschieden in de Groene Cirkels huisstijl, al dan niet in combinatie met huisstijlelementen van de Groene Cirkels convenant- of samenwerkingspartners. In projecten met externe partijen en financiers conformeren we ons aan de communicatie-eisen van het programma.

Overige bepalingen

In mei 2025 nemen vier partijen deel in het partnership Groene Cirkel Duurzame Fritesketen. Het partnership heeft een duur van 3 jaar (2025 tot 2028). Na 18 maanden vindt er een herijkingsmoment plaats, ter evaluatie van de vorderingen. Tijdens dit moment kan ook een besluit tot aanpassing plaatsvinden. Mocht er behoefte zijn aan een herijkingsmoment op een ander moment tijdens de looptijd van de overeenkomst, dan kan daar gezamenlijk door de partners toe besloten worden.

De door de convenantpartners ingebrachte voorkennis is niet openbaar beschikbaar, tenzij expliciet aangegeven door de desbetreffende partner. Resultaten uit Groene Cirkel projecten zijn te allen tijde openbaar.

De vier partijen nemen aan het einde van de looptijd een besluit over verlenging, aanpassing of beëindiging.

P. de Bruijne, Voorzitter Farm Frites

A. Straathof, Lid van het college van Gedeputeerde Staten provincie Zuid-Holland

A.C.A.P van Lammeren, Algemeen directeur Stichting Wageningen Research, Wageningen
Environmental Research

R. Van Der Wielen, Voorzitter College van Bestuur HAS Green Academy